

Ombres sobre l'Horta

Eixida de València en direcció oest: la pista d'Ademús. Una altra de les denominacions curioses que omplen la ciutat, perquè, la pista, ni és una autopista, ni arriba a Ademús, però sempre ha rebut aquest nom. La denominació no resulta gens estranya en una metròpoli que té un riu sense aigua, travessat pel "pont de fusta", que no és més que una lletja passarel·la de formigó i metall. Cinc quilòmetres després d'abandonar les darreres finques apareix una desviació que permet accedir a les instal·lacions de la Televisió Valenciana i entrar al municipi de Burjassot.

A l'arribada a la ciutat dormitori més gran de l'Horta hi ha el cementiri, els moderns edificis del campus de ciències de la Universitat de València i un solar immens, conegut com el Rajolar perquè en altre temps albergà una fàbrica de rajoles. Ara és un dels millors pastissos urbanístics de la comarca, un espai ampli i ben comunicat en una zona altament saturada. L'Ajuntament, on el PSOE té la majoria absoluta, ha realitzat ja una primera planificació de la superfície, on podran construir-se finques de cinc altures que alternaran amb grans zones verdes. En el procés d'elaboració d'aquests plans urbanístics, portat de manera personal pel regidor d'Urbanisme, Luis Hernando Nieto, el consistori ha pres una decisió sorprenent: desfer-se de 800 metres quadrats que li corresponien segons la legislació. L'Ajuntament els ha cedit al propietari dels terrenys veïns, a canvi d'un altre solar que aquest té al carrer del Mestre Lope, on abans s'ubicava l'antic cinema d'estiu. L'empresa amb què s'ha fet l'intercanvi és Immuebles Doctor Sumsi, en representació de la qual actuen Sílvia Folch i el seu marit, el conegut empresari de l'automòbil Manuel Palma.

L'estranya operació ha provocat suspicàcies. Els terrenys del cinema d'estiu ja havien resultat polèmics perquè en el moment que l'empresa de Manuel Palma els va comprar, per deu milions de pessetes, apareixien qualificats com a zona verda escolar. Un any després, però, van ser catalogats en el Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU), com a terreny edificable, amb la possibilitat de construir finques de cinc pisos d'alçada. El seu preu en el mercat es multiplicava per moltes xifres. Els regidors d'Esquerra Unida a l'Ajuntament van denunciar aquest canvi de qualificació. No entenien per què el consistori municipal havia decidit fer aquesta modificació i acusaven el partit socialista de voler afavorir els propietaris en una clara operació especulativa.

Ja en aquell moment va eixir a la llum la bona

El poble de Burjassot (l'Horta) és l'escenari d'una guerra callada. Mentre els comerciants protesten contra la instal·lació d'un nou macrocentre comercial, ex-militants socialistes han denunciat presumptes irregularitats urbanístiques que haurien permès a diversos empresaris afins al PSOE d'obtenir importants beneficis econòmics. Entre els implicats, alguns noms tan coneguts com el de Manuel Palma, millor empresari jove del País Valencià del 1992.

relació entre el regidor d'Urbanisme, Luis Hernando, i Manuel Palma. Un germà del regidor és el cap de vendes d'una de les sucursals de Palma i el mateix Luis Hernando va ser un dels selectes convidats a la boda de l'empresari, que es va convertir en un esdeveniment social.

L'afer es va aturar amb la marxa enrere de la requalificació i els terrenys del cinema d'estiu van quedar definitivament catalogats en dues parts, una per a zona verda i l'altra per a habitatges d'interès social. Palma, semblava, havia perdut un gran negoci. Però l'empresari no renunciava a traure partit als terrenys del cinema d'estiu i va proposar a l'Ajuntament l'intercanvi pels terrenys del Rajolar. A canvi dels 800 metres del Rajolar, l'Ajuntament obtindria 1.500 metres en l'antic cinema. Els tècnics municipals valoraren la propietat de l'empresa de Palma en 32 milions de pessetes i la de l'Ajuntament en només 26. Palma, tot i que sobre els papers perdia diners, va accedir al canvi. L'operació li permetrà tenir ara un total de 2.144 metres quadrats edificables en una zona immillorable. A més, ha obtingut un terreny valorat, teòricament, en 26 milions a canvi d'un pel que en pagà només 10. El benefici és encara més gran si tenim en compte que Palma ja havia venut a altres compradors una part dels terrenys del cinema d'estiu.

La importància d'unes bones relacions públiques. Nascut a Palma del Río (Còrdova), Manuel Palma és més conegut per les seues activitats socials que no per les estrictament comercials. Arribat a València per fer el

sevei militar, va decidir d'establir-s'hi. Prompte s'inicia en el negoci de la compra-venda de cotxes usats, amb un local a Paterna (l'Horta) i un altre a Burjassot. Després de convertir-se en concessionari de la marca Opel, Palma inicià una campanya de relacions exteriors de reconegut èxit. La base de la seua estratègia eren els Premis Palma de Oro, amb els quals l'empresari premiava diverses personalitats del món de la cultura, les finances o l'esport. En les festes de lliurament, Palma aprofitava per relacionar-se amb personalitats tan diverses com Carme Alborch, Alfredo di Stefano o Vizcaíno Casas i polítics amb bones perspectives com González Lizondó o Manuel Rivas, qui fóra màxim responsable de les finances del PSPV. Des d'aquella plataforma, Palma es converteix en un habitual de les pàgines de societat dels diaris valencians, que anunciaren la seua boda amb Sílvia Folch com l'enllaç d'un dels pocs "soters d'or" que quedaven en la nit valenciana. El 1992, Palma va rebre el premi al millor empresari jove del País Valencià; un guardó que sentenciava el seu ascens.

Ara, però, el seu nom ha aparegut en un lloc ben diferent de les pàgines de societat. Figura entre els documents que integren un gruixut dossier de circulació restringida elaborat per José López Domingo, ex-alcalde socialista de Burjassot. Domingo va enviar el dossier a Joan Lerma i Felipe González. Hi denunciava presumptes irregularitats urbanístiques "que poden afectar molt greument la nostra organització (el PSOE) en el municipi". Entre les irregularitats denunciades hi ha el cas de l'intercanvi dels terrenys del Rajolar. A més d'interrogar-se per la valoració del tècnics, que donen més valor a una zona verda que no pas a una zona edificable, Domingo completa la informació amb noves dades: el 5 d'abril del 1993, Luis Hernando va proposar que el consistori i la societat Im-

Manuel Palma és un empresari molt ben relacionat; a la dreta, apareix amb Carme Alborch i Jesús Barrachina durant el lliurament dels premis Palma de Oro de l'any 1990. Baix, a l'esquerra, el terrenys de l'antic cinema d'estiu, que l'empresari ha intercanviat amb l'Ajuntament pels del Rajolar, a la dreta.

muebles Doctor Sumsi pagaren a mitges les despeses notarials que produïen el canvi de titularitat de les parcel·les. Cinc dies abans, però, Palma ja havia rebut els diners, 800.000 pessetes, segons consta en una ordre de pagament signada per ell i per l'interventor, però sense la firma de l'alcalde, José Luis Andrés Chavarrías.

Per Chavarrías, les irregularitats no existeixen i tot respon a una campanya de desprestigi: "l'intercanvi de terrenys ens resulta beneficiós perquè si no hauríem hagut d'expropiar la zona verda i hauríem perdut diners, tal com diu l'informe tècnic. Respecte al document pel qual es paga a Manuel Palma, no té cap valor ja que jo no l'he signat i, a més, és un full de funcionament intern. Aquest és el vàlid (Chavarrías posseeix una ordre de pagament degudament completada amb la seua firma i amb la mateixa data que aquella que esgrimeix Domingo en el seu informe) i és anterior a la proposta del regidor

perquè aquests processos s'han d'encetar abans de dur-los a aprovar”.

Alcalde i regidor d'Urbanisme coincideixen a assegurar que la gestió urbanística a la localitat és ben transparent. Chavarrías, però, manifestà a EL TEMPS que desconeixia la vinculació d'Antonio Martínez Castillo, secretari local de política institucional del PSOE, amb l'empresa Valhogar, SA, de la qual és soci amb Vicente Bellver.

Valhogar és la promotora d'un modern edifici de quatre plantes en la plaça d'Emilio Castelar, la més cèntrica de Burjassot, enfront del Pati de les Sitges, un monument nacional del segle XVI. L'edifici s'uneix ara a altres finques construïdes durant l'època franquista que alteraren decisivament l'entorn del monument.

La finca, a més, s'alça sobre el solar d'una planta baixa, antiga seu de la societat de caçadors. La casa estava en el catàleg d'edificis protegits de la localitat, la qual cosa impedia que poguera ser enderrocada, però va ser requalificada després d'haver estat adquirida per Valhogar, gràcies a una esmena proposada pel PSOE durant la redacció del PGOU. Ja hi havia via lliure per a l'edificació.

Per què va ser desprotegit aquest edifici? És un altre dels interrogants que López Domingo ha dirigit a la direcció del partit socialista. La resposta rebuda, però, no ha estat gens satisfactòria: “Vaig parlar amb Eduardo Montesinos (màxim responsable del PSOE a València) i em digué que els documents que jo presentava no eren més que un grapat de fotocòpies.” Decebut, Domingo ha abandonat ara el PSOE i ha fundat una altre grup polític de caràcter local sota el nom d'Agrupación Social Burjassot Independientes.

Homes de confiança. La posició de José

José Luis Andrés Chavarrías, alcalde de Burjassot (dalt), i Luis Hernado Nieto, regidor d'Urbanisme (baix). Tots dos insisteixen a dir que la gestió urbanística ha estat ben transparent.

El PSOE retirà del catàleg d'edificis protegits la casa sobre la qual s'ha construït la finca de l'esquerra. A la constructora hi ha càrrecs socialistes.

Luis Andrés Chavarrías en el PSOE és, en aquests moments, immillorable. L'agrupació de Burjassot que ell dirigeix és la més nombrosa de la comarca. La seua gestió s'ha vist recompensada amb la presidència en l'executiva comarcal i amb el càrrec de vice-president del Consell Metropolità de l'Horta. Enviat des del carrer d'Albacete per a les eleccions locals del 87 com a cap de llista municipal, representa el prototipus d'home de la fontaneria d'UGT (era el president del comitè sindical de la Ford), que Lerma i Montesinos volgueren col·locar en llocs de confiança per evitar qualsevol possible reacció dels partidaris de Ciscar, defenestrats després del congrés d'Alacant de 1985. Amb ell arribà Luis Hernando Nieto, home de confiança de Manuel Rivas, *el Marsellès*, en aquells moments màxim responsable de finances dels socialistes valencians. L'actual regidor d'Urbanisme va ser durant un any soci de Geinco, l'empresa que Rivas va muntar a l'empara del seu càrrec en el PSOE. Quan Rivas va ser apartat del partit per diferències amb el secretari general, Joan Lerma, respecte a la manera de dur el finançament, Luis Hernando es va quedar sol, però ben consolidat, en el seu refugi de Burjassot.

Malgrat que el seu estil de dur l'urbanisme local, a base de “negociacions”, ha provocat que més d'una vegada membres de l'executiva local socialista demanaren la seua dimissió com a regidor, Luis Hernando ha tingut sempre el ferm suport de l'alcalde. L'oposició en el PSOE local, a més, és ben poca, amb molts dels responsables ocupant càrrecs de confiança en institucions controlades pels socialistes, com el secretari de l'agrupació, Sebastián Gálvez, assessor en el consorci de bombers de l'Horta Nord, on també treballa la dona de l'alcalde, M. Carmen Bonet, o treballant de funcionaris en el mateix Ajuntament, com Manuel Prieto, ex-regidor de Festes i ara responsable, per oposició, de la casa de la cultura.

Beneficis del 3.000%. Però aquesta tranquil·litat dins el partit no es reflecteix als carrers de la ciutat. Molts comerços han decidit augmentar la decoració dels seus aparadors amb cartells blancs sobre els quals destaca un llaç negre amb la llegenda: “No a la mort d'un poble. No més centres comercials”. De nou pels voltants de la pista d'Ademús, cap a València, una gran superfície de terreny és escenari de polèmica. 135.000 metres quadrats esperen que una resolució de la Conselleria d'Obres Públiques i Urbanisme decideisca el seu futur. De moment no és més que el darrer terreny d'horta que li queda a Burjassot, però un conveni preliminar signat entre l'empresa propietària, Planou, SA, i l'Ajuntament, podria convertir-lo en un gran centre comercial. Seria el segon en la localitat, que ja va inaugurar fa dos anys el Parc Albán, un megacentre que alberga diversos hiper-

mercats, situat enfront del projecte de Planou.

Els noms presents en les operacions comercials es repeteixen. Al Parc Albán, només queden 600 metres per urbanitzar. Són propietat de Immuebles Doctor Sumsi, l'empresa de Manuel Palma, que ja ha rebut autorització per construir-hi una gasolinera, tot i que Burjassot ja en té dues dins el centre urbà. Palma va comprar els terrenys per només un milió de pessetes, quan l'empresa propietària, la multinacional anglesa Thorburne, havia pagat per ells més de sis, i això abans que els accessos i els hipermercats estiguessen construïts. Per què va oferir a Palma aquest contracte tan avantatjós? La pregunta, és clar, també està inclosa al rebutjat dossier de José López Domingo.

Darrere dels terrenys que ara té Planou també hi ha noms coneguts. Vicente Bellver, el soci del socialista Antonio Martínez Castillo en Valhoger, ha actuat d'intermediari entre els antics propietaris i els actuals. En una de les seues operacions, comprà una finca de 4.976 metres quadrats per 1.768.000 pessetes. Era l'any 1987 i aquell terreny, situat en la partida anomenada del Pont Trencat, no era més que un camp ben productiu. Quan el PGOU s'aprovà, quedà requalificat com a zona urbanitzable no programada. En 1991 Bellver el va vendre a Planou, SL, per 59.885.630 pessetes. Obtingué un benefici de més del 3.000%.

Però el projecte d'un nou centre comercial no sembla un negoci tan rendible per a tothom. Els comerciants de Burjassot, que ja acusen la presència del Parc Albán amb la disminució de vendes, han decidit oposar-s'hi. Les seues protestes i reunions s'han unit a la impugnació que Esquerra Unida ha fet davant la Conselleria d'Obres Públiques del pre-conveni entre Ajuntament i Planou. Per Ricardo Sixto, regidor d'EUPV, "aquest conveni incompleix flagrantment les normes de coordinació metropolitana que protegeixen explícitament el paisatge de l'horta, és clarament lesiu per als interessos del petit comerç de la localitat i està en contra de la llei sobre grans superfícies que ara es troba en tràmit a les Corts Valencianes". No obstant això, l'alcalde, José Luis Andrés Chavarrías, diu: "Només es tracta d'un conveni preliminar, que pot ser variat. L'Ajuntament estima que és beneficiós perquè obtindria uns ingressos extres d'uns 500 milions de pessetes, quantitat molt important en un poble amb un pressupost de 1.500 milions. A més, malgrat això, ja hem encarregat un estudi per conèixer l'impacte real que tindria en el comerç del poble un nou centre d'aquestes característiques. Nosaltres pensem, en principi, que la competència es produirà entre les grans superfícies, però que no afectarà el xicotet comerciant; no obstant això esperem els resultats de l'estudi".

L'espera, sens dubte, resultarà inquietant.

Jordi Sebastià

D'abril a agost 94 a l'IVAM

PROGRAMA D'EXPOSICIONS

CEN: **IZALEZ**

ABRIL - JUNY

Pop i Nova Figuració a la Col·lecció de l'IVAM

Obres significatives de Rosenquist, Oldenburg, Fahlström, Hamilton, Raysse, Polke, Roth, Richter, Arroyo, Lindner, Adami, Equip Crònica i altres representants de dos moviments determinants de l'art del segle XX.

MAIG - JUNY

Un segle de pintura valenciana: 1880-1980

La realitat de la pintura valenciana des dels primers intents innovadors, vinculats a les exposicions dels anys 1880 i 1881, fins a les últimes propostes artístiques.

JULIOL - AGOST

Darío Villalba

Darío Villalba és un dels artistes espanyols amb una major transcendència en el panorama internacional. Les seues pintures, fotografies i escultures són el suport d'un singular discurs socio-polític i existencial.

JULIOL - AGOST

Els anys 30 a la Col·lecció de l'IVAM

Obres que permeten analitzar l'experimentació abstracta que artistes internacionals realitzaren a París durant els anys trenta, un dels moments més contradictoris i creatius de l'art modern.

CENTRE DEL CARME

MAIG - JULIOL

Hermann Pitz

Escultures, fotografies i instal·lacions que a través de la repetició, la dislocació i la distorsió, posen al descobert les relacions entre l'objecte, la imatge i la percepció de l'espectador.

MAIG - JULIOL

Julião Sarmiento

A través del vídeo, el cine, la pintura, la fotografia i les instal·lacions, Julião Sarmiento descodifica el paisatge i imposa unes imatges artificials que expressen d'una manera existencial els desigs, les passions i les obsessions.

COL·LABORA: **IBERIA**

IVAM CENTRE JULIO GONZÁLEZ
CENTRE DEL CARME

GENERALITAT VALENCIANA
CONSSELLERIA DE CULTURA

GUILLEM DE CASTRO, 118 - VALÈNCIA
MUSEO. 2 - VALÈNCIA